

АКТУЕЛНО

УДК: 323(510):28
Примљено: 19. јануара 2011.
Прихваћено: 04. марта 2011.
Оригинални научни рад

Српска политичка мисао
број 1/2011.
год. 18. vol. 31.
стр. 293-304.

Мирољуб Јевтић

Факултет политичких наука, Београд

ИСЛАМСКИ ЕКСТРЕМИЗАМ КАО ОБЛИК УГРОЖАВАЊА КИНЕ*

Сажетак

Кина је велика светска сила. Та чињеница често маскира проблеме које тако велика земља може да има. Један од њих је исламски екстремизам. Исламски екстремизам везан је пре свега за туркофонску националну мањину која се назива Ујгурима. Али се религијска веза прелива преко етничких граница па и други муслимани Кине знају да учествују у том покрету. Кина се за сада успешно бори са овим феноменом али он ни издалека није сасвим превладан. Поготово што нова политика Турске почиње да показује интерес за то питање. А све то угрожава интересе Кине у исламском свету, где се она снабдева нафтом.

Кључне речи: Кина, исламски екстремизам, угроженост, стабилност, међународна сарадња, нафта

Када се говори о Кини и њеним унутрашњим проблемима као један спомиње се и верски¹⁾ При томе је централна тачка бачена на тибетански сепаратизам који предводи врховни поглавар

* Овај текст рађен је у оквиру пројекта 179008, Министарства науке Србије

1) О религијским проблемима Кине погледати у Okuyama Michiaki, «Soka Gakkai as Challenge to Japanes Society and Politics», *Политикологија религије*, 1-2010. IV, доступно и на http://www.politicsandreligionjournal.com/images/pdf_files/engleski/volume4_no1/6%20-%20okuyama%20michiaki.pdf/15.11.2010/

тибетанског будизма Далај лама. Међутим све више се осећа и деловање исламског сецесионизма повезаног са најекстремнијим исламским терористичким организацијама у свету какве су Ал Каида, Исламски цихад и слично.

Пре свега ваља истаћи да исламско питање у Кини није никаква новост. Ислам је у овој најстаријој и најмногљуднијој земљи присутан веома дуго. Први контакти ислама и Кине успостављени су још у време настанка ислама. Трећи халиф ислама Осман је у складу са традицијом Мухамеда послао изасланика у Кину са позивом Кинезима да прихвате ислам²⁾. Тадашњи кинески цар који је примио муслиманског посланика наредио је да се у Кантону изгради прва џамија у част те посете. Тако се формирала муслиманска заједница у Кини. Данас муслимани чине важан део кинеског друштва. Садашња је кинеска муслиманска заједница састављена од Кинеза који су прешли на ислама и од етничких мањина који су се стицајем историјских прилика нашли на територији Кине. Број муслимана у Кини варира у различитим изворима. Муслимански извори настоје да вишеструко преувеличају њихов број. Кинеске власти настоје да га смање. Тако да није могуће сасвим прецизно утврдити колико их има. Вероватно су подаци које даје ЦИА, с обзиром на интерес САД, тачни. ЦИА процењује да у Кини живи од 1 до 2 % муслимана³⁾. С друге стране извештај о међународним религијским слободама Министарства спољних послова САД процењује да у Кини живи 1,5% муслимана. Скорашњи пописи показују да у Кини живи око 20 милиона муслимана⁴⁾. Они у принципу припадају трима значајним етничким заједницама: Хуима, Ујгурима и Казасима. Хуа има око 9,8 милиона, Ујгура 8,4 и Казаха 1,25 милиона. Остале заједнице су бројно безначајне. Веома је важно истаћи да су Хуи у етничком смислу Кинези исламске вероисповести. За разлику од њих Ујгури су народ турског етничког порекла и говоре једним дијалектом турског језика.

У време буђења ислама ови народи постају веома важни зато што се и њихови делови укључују у тај покрет. Посебно је важно

2) http://en.wikipedia.org/wiki/Islam_in_China

3) CIA - The World Factbook - China

4) Counting up the number of people of traditionally Muslim nationalities who were enumerated in the 1990 census gives a total of 17.6 million, 96% of whom belong to just three nationalities: Hui 8.6 million, Uyghurs 7.2 million, and Kazakhs 1.1 million. Other nationalities that are traditionally Muslim include Kyrgyz, Tajiks, Uzbeks, Tatars, Salar, Bonan, and Dongxiang. See Dru C. Gladney, "Islam in China: Accommodation or Separatism?", Paper presented at Symposium on Islam in Southeast Asia and China, Hong Kong, 2002. Available at <http://www.islamsymposium.cityu.edu.hk>. The 2000 census reported a total of 20.3 million members of Muslim nationalities, of which again 96% belonged to just three groups: Hui 9.8 million, Uyghurs 8.4 million, and Kazakhs 1.25 million

да то нису само аутохтони покрети муслимана Кине⁵⁾. Већ се ради и о смишљеним и са стране подстицаним акцијама чији је циљ дестабилизовање ове земље. То подстицање долази са две стране, с једне стране долази од традиционалних ривала Кине - западних земаља, а са друге од стране од исламских светских центара моћи. Кад а се ради о првом подстицају његов најважнији покретач јесу САД и њихова обавештајна служба ЦИА. Али веома важну и све већу улогу имају и такозване невладине организације које подбуњују муслимане. Ту пре свега мислимо на Фонд за отворено друштво Џорџа Сороса, затим Амнести интернешенел итд.

Што се подршке од стране исламских центара моћи тиче пре свега се ради о владиним и невладиним организацијама исламских земаља, али и о познатим исламским екстремистичким организација типа Ал Каида, Исламски џихад и сл.

Иако се на тај проблем, као на могући начин да се Кина дестабилизује, рачунало одавно он постаје посебно важан после оружаног устанка који је у провинцији Сикџанг избио у Барену 1990 године.⁶⁾ Ти нереди су битно скренули пажњу на ујгурско питање. Сами Ујгури који су устали на оружје и цео тај комплекс питања није једнозначан. Прво ради се о турској етничкој мањини муслиманске вероисповести. Дакле она је различита од већинских Хан Кинеза у етничком и верском смислу. Према томе тај покрет има етничке димензије, али је он и верски јер су Ујгури како смо рекли муслимани. Управо ту чињеницу да су Ујгури муслимани почели су да користе сви непријатељи Кине са намером да проблем прошире. Пре свега да појачају исламски карактер револта и да на тај начин Ујгурима полако придруже друге муслимане нетурске припадности, најпре Хује, а затим да то представе као проблем читавог исламског света и да ангажују помоћ других муслимана овом пројекту. Оно што је веома важно јесте да овај покрет није једнозначан. Део Ујгура жели прекид свих веза са Кином и стварање независне државе која би се звала Ујгуристан или Источни Туркестан, а друга група побуњеника жели само већи степен аутономије у оквиру Кине⁷⁾. Међутим овој верској димензији је придодата и етничка која се никако не може занемарити и она долази од

5) Слично се дешава у граничним подручјима Кине. О томе погледати у Rana P B Singh «Heritage Contestation and Context of Religion: Political Scenario from Southern Asia», *Политикологија религије*, 1-2008, II. Доступно и на http://www.politicsandreligionjournal.com/images/pdf_files/engleski/volume2_no1/08_singh.pdf

6) <http://www.apcss.org/Publications/APCSS--%20Uyghur%20Muslim%20Separatism%20in%20Xinjiang.doc> стр. 1 (доступно 21.5.2009)

7) Исто

Турске⁸⁾. Али је важно да у мери у којој Турска све више тежи одбацивању кемалистичких реформи, то се све више турска етнички мотивисана помоћ такође претвара у исламску.⁹⁾

Од те 1990. као што је општепознато, интензивирају се акције сецесиониста али се и покрет све више исламизује и постаје део свеопштих светских религијских гигања и као такав улази у оно подручје истраживања које се назива политикологија религије¹⁰⁾.

Колико је ово питање важно за САД и колико САД отворено ради на продубљивању тога конфликта, на штету Кине, види се и из јавних извора, који имају статус научних радова. Говорећи о томе проблему у једном извештају се каже да упркос чињеници да сецесионистички покрет у Сикјангу има одређене везе са светским терористичким исламским организацијама, Америка томе проблему мора да приступа са тачке гледишта охрабривања Кине да остварује владавину права и да се бори за људска права¹¹⁾. То другим речима значи да ће САД учинити све да се тај покрет подржава јер слаби унутрашњу чврстину Кине. И сасвим се јасно вели "да је примарна брига САД била и да ће и даље остати злоупотреба људских права"¹²⁾. Самим тиме се види да ће право Кине да брани свој национални суверенитет и територијални интегритет бити подређено борби за људска права. А то у крајњој инстанци значи увијено залагање за ујгурски сецесионизам.

Колико је Кина као земља битна за САД и колико је разбијање Кине један од најважнијих циљева америчке политике најбоље ће се видети из следећих података. Нема никакве сумње да је после 11 септембра борба против исламског тероризма постала главна преокупација америчке администрације¹³⁾. Са те тачке гледишта било би логично да Американци свуда у свету чине све да разбију

8) Исто

9) О исламизацији Турске видети у Fatma Sundal, «What has Happened in Akp Years in Turkey: The Condition of Islamism, Turkish Islam Synthesis, and Islamist Violence», *Политикологија религије*, 1-2008, II. Доступно и на http://www.politicsandreligionjournal.com/images/pdf_files/engleski/volume2_no1/01_fatma_sundal.pdf (16.11.2010)

10) Miroљub Jevtic, «Political Science of Religion», *Политикологија религије*, 1/2007. I, доступно и на http://www.politicsandreligionjournal.com/PDF/broj1/Political_science_and_religion.pdf (доступно 21.5.09)

11) <http://www.apcss.org/Publications/APCSS--%20Uyghur%20Muslim%20Separatism%20in%20Xinjiang.doc> стр. 1 (доступно 21.5.2009)

12) Исто, стр. 11.

13) Miroљub Jevtic, *Religion and Power, Essays on Politology of Religion*, Center for Study of Religion and Religious tolerance

ланце те мреже. А као једну од карика терористичке исламске интернационале САД проглашавају и “Источно туркестански исламски покрет - ЕТИМ”¹⁴⁾ Упркос томе, видимо, како став САД према томе питању у Кини није сарадња у борби против тероризма, што би било логично. Већ је то борба за људска права. Другим речима ради се искоришћавању тога питања за интересе САД, а на штету Кине¹⁵⁾. То се посебно види из става невладиних организација под контролом САД, које, процене о ЕТИМ као терористичкој организације виде само као средство којим се Кина користи да би угушила дисидентски покрет.¹⁶⁾ Ради се у ствари о томе да је после пропасти на Тијен ан Мијену, када је постало јасно да се кинески систем не може дестабилизovati тако лако као Варшавски пакт, било очигледно да се морају тражити друга средства. А верске мањине су се показале као једна од најзначајнијих. Тако да, и кад се десио 11. септембар и када је исламски тероризам за САД постао озбиљан проблем, Вашингтон није одустао од својих приоритета а то је онемогућавање јачања Кине и Русије као главних противника. Што значи да се америчка политика у томе смислу није променила. Исламски тероризам и борба са њим јесте тренутна преокупација САД али се рачуна очигледно да је то опасност са којом ће се лакше обрачунати, а да су растући утицај Кине и Русије за будућност САД много важнији. То се посебно види из података да је поред евидентних веза ЕТИМА са Ал Каедом и сличним организацијама, САД на све начине настојала да умањи значаја исламског карактера ове организације, односно њених глобалних исламских оријентација.¹⁷⁾ Колико је веза Ујгура и Ал Каеде белодана види се из податка да су 22 Ујгура заробљена у борбама у Авганистану у да су транспортовани у америчку војну базу Гвантанамо на Куби¹⁸⁾. Али то ипак није довољно Вашингтону да тај проблем представи као исламски већ настоји да му да димензију борбе за људска права¹⁹⁾.

14) <http://www.state.gov/s/ct/rls/crt/2006/82738.htm> (доступно 21.5.09)

15) Слично је и понашање на Космету. О томе погледати у Gregory R. Copley, «Meeting the Burden of Statehood: Is Kosovo Ready?», *Политикологија религије*, 1-2007, I. Доступно и на http://www.politicsandreligionjournal.com/images/pdf_files/engleski/volume1_no1/Meeting_the_burden_of_statehood_-_is_kosovo_ready.pdf (15.11.2010.)

16) Исто

17) <http://www.cfr.org/publication/9179/> (доступно 21.5.09)

18) Исто

19) Како се то трансформише на пољу борбе за људска поравна погледати у Зоран Јевтовић, «Масмедиски преображај тероризма и религије у глобалном поретку», *Политикологија религије*, 1-2007, I.

Суштински ЕТИМ је сам себе дефинисао као исламски покрет. Исламски покрет нема другу идеологију осим ислама. А ислам по питању нације и њене организације нема никакве дилеме. За ислам нација у етничким категоријама не постоји. Ислам познаје само верску заједницу муслимана, без обзира којој етничкој нацији муслимани припадали, којим језиком говорили или које год да су расе. То је став традиционалне исламске теорије и то је став свих најумеренијих и најрепрезентативнијих исламских међународних институција. Данас је најзначајнији репрезент исламског света ОИК - Организација исламске конференције. То је међувладина организација створена од стране исламских држава, која функционише на нивоу самита исламских владара и конференције министара иностраних послова. Дакле не ради се о организацији исламских верских заједница него држава. И та организација третира муслимане као нацију у политичком смислу у коме су то Французи или Енглези. Без икакве двојбе то се истиче у свим службеним документима ОИК. За заједницу муслимана на свету колико год их има и било где да живе употребљава се арапски појам ума. И тај се појам у документима које издаје сама ОИК и које преводи на енглески и француски језик тумачи појмом нација²⁰⁾. Ако се овај појам прихвата и од држава каква је формално секуларна Турска, онда је јасно како тај појам третирају екстремистичке исламске организације каква је ЕТИМ. За њих важи само класична исламска теорија која подразумева да се исламска мисија може остварити само кроз исламску државу. Дакле религије нема без државе. То је одлично објаснио професор исламског теолошког факултета у Сарајеву Фикрет Карчић. Он каже “Сматра се да је у исламу право оно што је теологија у хришћанству-најтипичнија манифестација вјерског учења. За муслимане право није само елеменат укупног исламског учења већ његов функционални израз”²¹⁾. Дакле то је став исламске теологије. Нема ислама без исламског права, а права нема без државе. Ово је став најумереније исламске теологије. Шта то значи с тачке гледишта ЕТИМ више је него јасно. Да би се остварило било какав исламски поредак потребна је исламска држава. Значи муслимани у Кини, а име покрета јасно говори да он није етнички него је само тренутно ситуиран у источном Туркестану, морају формирати исламску државу која није етничка већ верска. И та држава мора окупити све муслимане. Значи ЕТИМ се само тренутно бори за отцепљење од Кине. Сутра ће тежити стварању јединствене др-

20) http://www.oic-oci.org/page_detail.asp?p_id=52 (доступно 21.5.09) видети исто и <http://en.wikipedia.org/wiki/Ummah> (доступно 21.5.09)

21) Фикрет Карчић, *Шеријатски судови у Југославији 1918-1941*, Сарајево, 1986, стр. 11.

жаве свих муслимана у свету. Јер је то био политички идеал Мухамеда, објављивача исламске вере. У томе смислу ЕТИМ не може препустити друге муслимане у Кини, било које да су народности да живе изван заједнице са осталим муслиманима. Што значи да се и Хуи једног дана морају наћи у границама те државе. Како муслимани доживљавају своју религију најбоље се види из ставова Пакистанца Абу Лале Мевдудија, који се сматра за најзначајнијег инспиратора и идеолога савремених исламистичких покрета у свету из чијих редова су се испиле садашње исламске терористичке организације. Он каже "Али истина је у томе да ислам није име за религију нити је муслиман назив нације. У збиљи ислам је револуционарна идеологија и програм који тежи да промијени друштвени поредак цијелог свијета и да га уреди у сагласју са својим одредбама и идеалима. Муслимани је назив међународне револуционарне партије организоване по исламу да спроведе у дјело њен револуционарни програм. А цихад се односи на револуционарну борбу и крајњи труд који исламска партија спроводи у наведеном циљу"²²⁾. Рекли смо да је Мевдуди Пакистанац, дакле био је држављанин земље која је непосредни кинески сусед и важан стратешки партнер у сваком погледу. Тако да је будућност Пакистана од примарне важности за Кину. А све што видимо данас показује да се Пакистан полако трансформише у земљу по рецепту Медвудија. Таква земља не може бити пријатељ Кини, гледано на дуже стазе. Без обзира како то сада изгледало. Ако Талибани победе будућност Пакистана ће бити оваквом како је представља Медвуди. Он како видимо каже да муслимани морају променити друштвени поредак целог света, а Кина је њихов непосредни сусед. Дакле та акција промене поретка се посебно односи на Кину. У том смислу Ујгури и ЕТИМ, али и остале исламистичке организације и други кинески муслимани су унутрашња снага на коју Талибани, реализатори идеје Мевдудија рачунају. Значи да се од ових кинеских муслиманских заједница мора очекивати да буду стална пета колона. И да ће у мери у којој исламизација расте у читавом свету, она расти и међу Ујгурима, Хуима, Казасима и осталим кинеским муслиманима. А све што видимо у централним исламским просторима показује да тај процес напредује.

Ако даље анализирамо Мевдудија можемо видети какву идеологију ЕТИМ мора да има према Кини. Сви они који мисле да је то само отцепљење Сикјанга се варају. Цела Кина је циљ као и читав свет. Али Кина и Индија најпре, јер су непосредни суседи Ево шта Мевдуди о томе вели "Ислам тежи да уништи све државе

22) Сејид Абу ал-Ала ал Мавдуди, «Цихад у исламу», *Таквим*, 1992, Сарајево, 1992, стр. 67.

и владе било гдје на лицу земље које су супротстављене идеологији и програму ислама без обзира на државу или нацију која је на власти. Сврха ислама је да успостави државу на темељу своје идеологије и програма без обзира која нација постаје носилац ислама или пак која нација је поткопана у процесу оснивања идеолошке исламске државе. Ислам тражи Земљу - не само њен дио, него цијелу планету...²³⁾. Значи најјаснијим могућим речима, човек чија идеологија лежи у основи учења ЕТИМ-а поручује да свака држава мора бити уништена ако није исламска, а у овом случају се види да ЕТИМ настоји да уништи Кину. Нормално није могуће одједном уништити тако моћну државу. Зато се иде корак по корак. Али муслимани увек испред себе имају пример Мухамеда. А на тај пример би требало да обрати пажњу свака држава, ма колико јака била. Дакле и Кина. Јер када је Мухамед покренуо своје акције Арапи односно муслимани су били потпуно неразвијена племенска заједница. Али та је заједница срушила једну од најмоћнијих држава старог света Персију и скоро уништила исто тако моћну Византију. Зато смо како смо рекли иде корак по корак. За почетак треба лукаво искористити питање угрожених људских права муслимана у Сикјангу и отцепити део Кине. Али исто тако ваља скренути пажњу на једну важну чињеницу. Онај други део покрета међу Ујгурима који се залаже за аутономију унутар Кине може бити још опаснији од ЕТИМ, који је отворено радикалан. Наиме подсетићемо на ситуацију у вези са поделом британске колоније Индије на садашњу Индију и Пакистан . У време борбе за деколонизацију Ганди се залагао за заједничку државу, али се код муслимана искристалисао став да би као мањина они били неравноправни па су онда муслимани оптирали за поделу на верским основама. Тако је створен Пакистан. Држава верски чистих. Појма пакс на урду језику значи верски чист. Међутим најгорљивији међу муслиманима били су против поделе. Они су у складу са учењем Мевдудија пропагирали да ислам не може да се ограничи на једну земљу. Већ да мора у читавом свету да се прошири. А ако се створе државне баријере, поделом британске колоније на две државе, муслимани ће бити спречени да раде на исламизацији хиндуса. Тако се може гледати став оних Ујгура који су за аутономију у Кини. Дакле њихов став уопште не мора да буде умеренији од ЕТИМ већ напротив много опаснији по питању безбедности Кине.

Више је него сигурно да кинеске власти чине све да би створиле повољне услове за живот муслимана у оквиру секуларног кинеског поретка. Али муслимани шире паралелни систем вредности

23) Исто, стр. 68.

преко верске поуке који се одражава на неприхватање сваког модела који није исламски. Односно који директно позива на његово рушење. Шта у томе смислу може очекивати Кина од своје муслиманске мањине, у мери у којој се она отвара према идејама које струје из исламског света, показале следећи став Мевдудија ‘‘Ниједна партија која вјерује у вриједност и исправност своје идеологије не може досљедно живјети по своме концепту под владавином система који се разликује од њеног система... Исто тако немогуће је за муслимана да успије у спровођењу исламског система живота под владавином неисламског система власти. Сви закони које он сматра неправедним сви порези које он сматра незаконитим, сви поступци за које он сматра да су зли... све ће му се ово неповратно натоварити на његову кућу и његову дјецу да ће опстајање за њега постати неподношљиво. Стога, особа или група је потакнута унутарњим захтјевима њихове вјере да се боре да збаце супротстављене идеологије и да успоставе владавину која ће слиједити програм и политику њихове вјере... А ако би ови људи(муслимани прим. М.Ј.) свјесно занемарили своју дужност да се побуне против овог то јасно показује да су они хипокрити и лашци у својој вјери’’²⁴⁾

Дакле више него јасно муслиманима се поручује да се морају побунити против поретка у коме живе, ако није исламски. И то не формално исламски него суштински исламски. Зато и пламти побуна у Авганистану²⁵⁾ и напредује талибански покрет у Пакистану²⁶⁾. Са те тачке гледишта постаје јасно колико је питање зашто су се Ујгури побунили и формирали ЕТИМ бесмислено. Они не чине ништа осим оног чему их учи њихова вера. Најважније од свега јесте да се из ставова Пакистанца Мевдудија види у чему је суштина ујгурске побуне против поретка у Кини. Али кинеске власти не смеју да се заварају да је циљ Ујгура само отцепљење. То је само тренутна фаза, јер је Кина моћна а њих мало. Како смо видели број свих муслимана се цени на 1-2%. Суштински циљ сваке муслиманске мањине у свету јесте да уништи постојећу власт и да ту територију сасвим исламизује. У овом случају то је циљ Ујгура у односу на Кину. О томе Мевдуди јасно каже следеће ‘‘Стога је императив за муслиманску партију... да се она не смије задовољити са успостављањем исламског система владавине на само једној територији, *него треба ширити исламски систем унаоколо колико*

24) Исто, стр. 75-76.

25) Rana P B Singh, исто, *Политикологија религије*

26) О Талибанима погледати у Aneela Sultana, «Taliban or Terrorist? Some Reflections on Taliban's Ideology», *Политикологија религије*, 1-2009, III. http://www.politicsandreligionjournal.com/images/pdf_files/engleski/volume3_no1/aneela%20sultana.pdf (16.11.2010)

год може досегнути. Муслиманска партија ће неизбјежно ширити позив грађанима других земаља да да прихвате вјеру која садржи обећање правог спасења. Она ће бити у могућности да елиминира неисламске владе и да успостави снагу исламске владавине на њихово мјесто. Истина то је политика коју је спроводио узвишени Посланик ... Арабија гдје је основана муслиманска партија, била је прва земља која је покорена и доведена под управу ислама. Касније наш Посланик (Мухамед примедба М.Ј.) је послао позив околним државама да прихвате вјеру и идеологију ислама. Кад су владајуће класе тих земаља одбиле да прихвате овај позив и прихватање праве вјере, Посланик је одлучио да предузме војне походе против њих”.²⁷⁾ Са тачке гледишта националне безбедности Кине више је него јасно да ће Ујгури учинити све да униште постојећи поредак у Кини. И да у коначном резултату униште и кинеску нацију. Уосталом пример Хуа најбоље показује шта значи исламизација. У условима када живе у својој матичној земљи – Кини, међу својим сународницима који само нису муслимани, Хуи више нису Кинези. За Кину је важно да зна да ће ова идеологија неизбежно јачати и да ће све више и више да јача као што јача свуда. Она јача у Енглеској, САД, Француској, Немачкој, где су муслимани дошљаци и којима су земље домаћини пружили стандард који само могу да сањају. А они се ипак буне против таквог поретка и покушавају да га трансформишу у исламски. Јасно је онда какво понашање се може очекивати од муслиманске мањине у Кини или било где другде у свету. Једино решење било би секуларизација али она нигде није дала резултате и секуларне тенденције у исламском свету се топе као снег у пролеће. Ове речи можда звуче песимистички али је бивши премијер Енглеске Винстон Черчил рекао “Оптимиста је само лоше информисан човек”.

Miroljub Jevtic

ISLAMIC EXTREMISM AS A FORM OF CHINA ENDANGERING

Summary

China is one of the major world powers. This fact often masked the problems that such a big country can have. One of them is the Islamic extremism. Islamic extremism is related primarily to Turkic ethnic group called the Uyghur. But the religious connection exceed ethnic

27) Исто, стр. 77-78.

boundaries and other Muslims from China participate in this movement. China successfully fight this phenomenon but it is far from completely overcome it. Especially as Turkey's new policy is beginning to show interest for this question. All this jeopardize interests of China in the Islamic world, where China buy the oil.

Key words: China, Uyghur Islamic extremism, vulnerability, stability, International cooperation, oil.

ЛИТЕРАТУРА

- Владан Станковић, «Основи фундаментализма», *Политичка ревија*, 4/2010.
- Gregory R. Copley, «Meeting the Burden of Statehood: Is Kosovo Ready?», *Политикологија религије*, 1-2007, I.
- Gillette, Maris Boyd, *Between Mecca and Beijing: modernization and consumption among urban Chinese Muslims*, Stanford University Press, 2000.
- Dru C. Gladney, «Islam in China: Accommodation or Separatism?», Paper presented at Symposium on Islam in Southeast Asia and China, Hong Kong, 2002.
- Ђорђе Стојановић, «Источно-азијски регионализам», *Политичка ревија*, 4/2010.
- Зоран Јевтовић, «Масмедјски преображај тероризма и религије у глобалном поретку», *Политикологија религије*, 1-2007, I.
- Јасна Милошевић Ђорђевић, «Значење националног идентитета :утицај избора и методе испитивања на концептуалном феномену», *Српска политичка мисао*, 3-4/2006.
- Јован Базић, «Структуралне промене и глобализацијски процеси у савременом друштву», *Српска политичка мисао*, 3-4/2006.
- Michiaki Okuyama, «Soka Gakkai as Challenge to Japanes Society and Politics», *Политикологија религије*, 1-2010. IV.
- Miroљub Jevtic, «Political Science of Religion», *Политикологија религије*, 1/2007.
- Miroљub Jevtic, *Religion and Power; Essays on Politology of Religion*, Center for Study of Religion and Religious tolerance.
- Rana P B Singh, «Heritage Contestation and Context of Religion: Political Scenario From Southern Asia», *Политикологија религије*, 1-2008.
- Raphael Israeli, *Islam in China*, United States of America: Lexington Books, 2002.
- Сејид Абу ал-Ала ал Мавлуди, Цихад у исламу, *Таквим*, 1992, Сарајево, 1992.
- Fatma Sundal, «What has Happened in Akp Years in Turkey: The Condition of Islamism, Turkish Islam Synthesis, and Islamist Violence», *Политикологија религије*, 1-2008.
- Фикрет Карчић, *Шеријатски судови у Југославији 1918-1941*, Сарајево, 1986.

Abstract

China has a large Muslim population. Recently this population imposed their demands to the central authority. Several serious con-

flicts between majority Chinese and Muslims have proven that a serious threat to peace exist in that part of the world. Muslims, on the world level, are connected to each problem of Muslims in China and it switches to the overall Sino-Muslim relations. China has large interests in the Islamic world. Thus, for example. Supplies of oil and selling cheap Chinese goods.

Until recently, the problems of Muslims were presented in ethnic terms. It is more suited to Chinese authorities, because the conflict with ethnic characteristics has a much smaller extent than conflict with religious connotation. Most Muslims from troubled provinces are Uyghur , Turkic people. If the problem is taken as ethnically then it will be limited to Turkic nations. And it is seen. Turkish authorities have reacted in the name of ethnic Uyghurs related. However, if the problem is religious, then it can be problem of entire Muslim world. It can be big problem because the numbers of Chinese is similar to the number of Muslims .That's why at the beginning of the problem Chinese authority avoid to speak about , but lately they started to talk about it. Chinese authorities now points out that among the rebels in China are radical Islamists. Their goal is not a struggle for ethnic rights, but for an Islamic state. This presents expansionism rather than secessionism. Islamic state means that the whole China should be restructured in accordance with Islam. This means to demolish the existing order and make islamization .Inspirers for the Chinese Muslim are all important theoreticians of Islamic extremism. As for example Said ebu l' Ala al Mewdudi, or Hasan al Bana and Seiyyd Qutb. The presence of Al Qaeda were recorded among Chinese Islamists, as well as Chinese Islamists are present everywhere in the world waging Jihad, for example in Afghanistan. There are now Chinese Muslim arrested in Afghanistan which were in Guantanamo prison. Their compatriots in China now apply same methods in China. And the lost in human lives and goods in last clashes were enormous .Attack on the police station in Uygurh region when lot of Chinese policemen were killed is the biggest proof for that.

If it wants stability, China will have to devote great attention to the phenomenon of Islamic extremism, which threatens its peace.